

ผลของกระบวนการเรียนรู้โดยวิธีสตอรีไลน์ต่อความรู้ เจตคติ และ ความตั้งใจในการตรวจคัดกรองโรคโลหิตจางธาลัสซีเมียในนักเรียน มัธยมศึกษาดอนตัน*

Effects of Learning Process by the Storyline Method on Knowledge, Attitude and Intention to Take the Thalassemia Screening Test among Lower Secondary School Students

วิสุดา บานเย็น** พย.ม.
สุวรรณา จันทร์ประเสริฐ*** ส.ด.
ยุวดี ลีลัคนาวีระ**** วท.ด.

Rawisuda Banyen, M.N.S.
Suwanna Junprasert, Dr.P.H.
Yuwadee Leelukkanaveera, Dr.S.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความรู้ เจตคติ และความตั้งใจ ในการตรวจคัดกรองโรคโลหิตจางธาลัสซีเมียในนักเรียน มัธยมศึกษาดอนตัน จังหวัดสระแก้ว ระหว่างนักเรียน ในโรงเรียนที่ได้รับการทดลอง และไม่ได้รับการทดลอง ผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการบูรณาการความรู้เกี่ยวกับโรคโลหิตจางธาลัสซีเมียโดยการเรียนรู้วิธีสตอรีไลน์ สุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (multistage cluster random sampling) โดยสุ่มเขตการศึกษา อำเภอ ตำบล โรงเรียนและศึกษานักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 ทุกคนที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนดในโรงเรียน ที่สุ่มได้ โดยโรงเรียนที่เป็นกลุ่มทดลองมีนักเรียน จำนวน 52 คน กลุ่มควบคุมมีนักเรียนจำนวน 44 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบประเมินความรู้ เจตคติ และแบบวัดระดับความตั้งใจในการตรวจคัดกรองโรคโลหิตจางธาลัสซีเมียระยะเวลาในการศึกษา 1 มกราคม

2554-28 กุมภาพันธ์ 2554 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา (descriptive statistics) และการทดสอบค่าทีแบบอิสระ (t-test for independent samples)

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยของผลต่างคะแนนความรู้เกี่ยวกับโรคโลหิตจางธาลัสซีเมีย เจตคติต่อการตรวจคัดกรองโรคโลหิตจางธาลัสซีเมีย และ ความตั้งใจต่อการตรวจคัดกรองโรคโลหิตจางธาลัสซีเมียมากกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ $\leq .05$

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ คือ ควรมีการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับโรคโลหิตจางธาลัสซีเมียโดยวิธีสตอรีไลน์ เพื่อส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมการตรวจคัดกรองโรคโลหิตจางธาลัสซีเมีย ก่อนการสมรส โดยเฉพาะในนักเรียนมัธยมศึกษา ดอนตัน และในชุมชน

คำสำคัญ: โรคโลหิตจางธาลัสซีเมีย การเรียนรู้โดยวิธีสตอรีไลน์ ความตั้งใจ

* วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

** พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ สำนักงานสาธารณสุขอำเภออรัญประเทศ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

*** รองศาสตราจารย์ กลุ่มวิชาการพยาบาลชุมชน คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

**** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กลุ่มวิชาการพยาบาลชุมชน คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Abstract

This experimental research purposed to compare knowledge, attitudes and intentions to take the thalassemia screening test in lower secondary school students between experimental and control groups. The treatment was to integrate thalassemia learning by storyline method. The multistage cluster random sampling was used, in the education border, amphoe, tambon, school and studied in all lower secondary school students who met inclusion criteria, experimental groups consisted of 52 students from one school, and control group had 44 students. The questionnaires were used for data collection about knowledge, attitude and intention to take the thalassemia screening test. Data were analyzed by using descriptive statistics and t-test for independent samples.

The results of research were as follows: Mean different between pre and post test score of knowledge about thalassemia, attitudes, and intention to take the screening test in experimental group were statistic significantly higher than the control group at .05 level.

The suggestion of this finding was to apply the storyline method for management the thalassemia screening test before marriage specially for lower secondary students in school and communities.

Key words: Thalassemia, learning by the storyline, intention

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โรคโลหิตจางธาลัสซีเมียเป็นโรคทางพันธุกรรมที่เป็นปัญหาทั่วโลกมีประชากรที่มียีนแฝง (พาหะ) ของ

โรคโลหิตจางธาลัสซีเมีย และฮีโมโกลบินที่ผิดปกติ สูงถึง 250 ล้านคน (วิชัย เทียนถาวร, 2545) ในประเทศไทยได้มีการศึกษาเพื่อประเมินสถานการณ์ พร้อมทั้งจัดลำดับความสำคัญของปัญหาโรคเลือด พบว่า โรคโลหิตจางธาลัสซีเมียเป็นปัญหาที่สำคัญอันดับหนึ่ง และเป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญของประเทศ ขณะนี้พบประชากรไทยที่เป็นพาหะของโรคมีมากถึงประมาณร้อยละ 30-40 หรือประมาณ 18-24 ล้านคน (วีระศักดิ์ พุทธาศรี วัชรารัฐ วัชรารัฐ และรัชตะ ตั้งศิริพัฒน์, 2547) และในแต่ละปีอุบัติการณ์ของโรคโลหิตจางธาลัสซีเมียในทารกแรกเกิดมีมากถึง 12,125 คน ครั้งหนึ่งเป็นชนิดรุนแรงที่ต้องเข้ารับการรักษาดลอดช่วงอายุ ซึ่งรัฐบาลต้องสูญเสียค่าใช้จ่ายถึงปีละ 5,000 ถึง 6,000 ล้านบาท (จินตนา พัฒนพงศ์พร, 2550) และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากการเคลื่อนย้ายของประชากร การตั้งครรภ์ของวัยรุ่น รวมทั้งความตระหนักถึงความสำคัญในการป้องกันโรคมีน้อย (ณรงค์ศักดิ์ อังคะสุวพลา, 2550)

การดำเนินนโยบายของประเทศไทยในการควบคุมและป้องกันโรคโลหิตจางธาลัสซีเมียในปัจจุบันคือการตรวจคัดกรองและการตรวจยืนยันในหญิงตั้งครรภ์และคู่สมรส เพื่อนำไปสู่การวินิจฉัยก่อนคลอดซึ่งเป็นการตรวจที่เข้าเกินไปคู่สมรสที่เป็นพาหะทั้งคู่ ทำให้คู่สมรสแทบจะไม่มีทางเลือกใดที่ดีกว่าการยุติการตั้งครรภ์หากพบว่าทารกที่อยู่ในครรภ์นั้นป่วยเป็นโรค ดังนั้น การตรวจคัดกรองโรคโลหิตจางธาลัสซีเมียตั้งแต่ก่อนการสมรส หรือก่อนการตั้งครรภ์จึงเป็นสิ่งสำคัญ และมีความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์สูงกว่าการตรวจคัดกรองเมื่อไปฝากครรภ์ทั้งในแง่ประสิทธิผลและต้นทุน (วีระศักดิ์ พุทธาศรี และคณะ, 2547)

การให้ความรู้ และการสร้างเจตคติอันจะนำไปสู่การควบคุมและป้องกันโรคโลหิตจางธาลัสซีเมียในนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 นั้น เป็นช่วงวัยที่เหมาะสมเนื่องจากเป็นช่วงวัยพื้นฐานของการปรับตัว

เป็นผู้ใหญ่ หากได้รับการส่งเสริมทางด้านสุขภาพ และวิถีทางดำเนินชีวิตที่ดี จะช่วยให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ ที่มีสุขภาพและคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป และสอดคล้อง กับนโยบายของรัฐบาล ตามแผนงานโรคโลหิตจาง ธาลัสซีเมียแห่งชาติ พ.ศ. 2550-2554 ยุทธศาสตร์ ที่ 1 เรื่องการเรียนการสอน “โลหิตจางธาลัสซีเมีย” ใน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (มติคณะรัฐมนตรี, 2550)

การบูรณาการความรู้เกี่ยวกับโรคโลหิตจาง ธาลัสซีเมียด้วยวิธีสตอรีไลน์เพื่อให้เกิดเจตคติในทาง บวกต่อการตรวจคัดกรอง และมีความตั้งใจที่จะตรวจ คัดกรองโรคโลหิตจางธาลัสซีเมียก่อนสมรสตาม แนวคิดทฤษฎีการวางแผนพฤติกรรม (the theory of planned behavior) ของ เอจเซน (Ajzen, 1991) อธิบายว่า บุคคลจะกระทำพฤติกรรมที่สนใจโดยมี การวางแผน และพฤติกรรมที่กระทำสำเร็จจะเกิดจาก ความตั้งใจ ซึ่งความตั้งใจที่จะกระทำพฤติกรรมของ บุคคลในอนาคต มีปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดความตั้งใจ 3 ประการ คือ เจตคติต่อพฤติกรรม การคล้อยตาม กลุ่มอ้างอิง การรับรู้ความสามารถในการควบคุม พฤติกรรม (นิรัตน์ อิมามิ, 2546) สอดคล้องกับการ ศึกษาของแวมบาร์ท (Wambach, 1997) ที่พบว่า เจตคติต่อการให้นมบุตรมีความสัมพันธ์ทางบวกกับ ความตั้งใจในการให้นมบุตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

การศึกษานี้ต้องการศึกษาผลของกระบวนการ เรียนรู้โดยวิธีสตอรีไลน์ต่อความรู้ เจตคติ และความ ตั้งใจในการตรวจคัดกรองโรคโลหิตจางธาลัสซีเมียใน นักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 ซึ่งเป็นช่วงวัยเริ่มต้นวัย เจริญพันธุ์ และเป็นช่วงวัยที่เริ่มจะสนใจในเรื่องของ ตนเองและเพศตรงข้าม อันจะนำไปสู่การเลือกคู่ครอง และการสร้างครอบครัวในอนาคต ที่มีรูปแบบการให้ ความรู้ครอบคลุมถึงสถานการณ์และอันตรายของโรค โลหิตจางธาลัสซีเมีย การถ่ายทอดทางพันธุกรรม เพื่อ ชี้นำให้เห็นถึงผลกระทบที่ตามมา และสนับสนุนให้ เกิดเจตคติที่ดีต่อการตรวจคัดกรองโรค สนับสนุนให้ เกิดเจตนา หรือความตั้งใจต่อการตรวจคัดกรองโรค

โลหิตจางธาลัสซีเมียก่อนสมรส อันจะนำไปสู่การ ประหยัดต้นทุนด้านสุขภาพได้มากกว่าการรักษาใน อนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. วัตถุประสงค์ทั่วไป

เพื่อศึกษาผลของกระบวนการเรียนรู้โดยวิธี สตอรีไลน์ต่อความรู้ เจตคติในการตรวจคัดกรองโรค โลหิตจางธาลัสซีเมีย และความตั้งใจในการตรวจคัด กรองโรคโลหิตจางธาลัสซีเมียในนักเรียนมัธยมศึกษา ตอนต้น

2. วัตถุประสงค์เฉพาะ

2.1 เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของผลต่าง คะแนนความรู้เกี่ยวกับโรคโลหิตจางธาลัสซีเมีย ก่อน และหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่ม ควบคุม

2.2 เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของผลต่าง คะแนนเจตคติต่อการตรวจคัดกรอง โรคโลหิตจางธา ลัสซีเมีย ก่อนและหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม

2.3 เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของผลต่าง คะแนนความตั้งใจในการตรวจคัดกรองโรคโลหิตจาง ธาลัสซีเมีย ก่อนและหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่ม ทดลองและกลุ่มควบคุม

สมมุติฐานการวิจัย

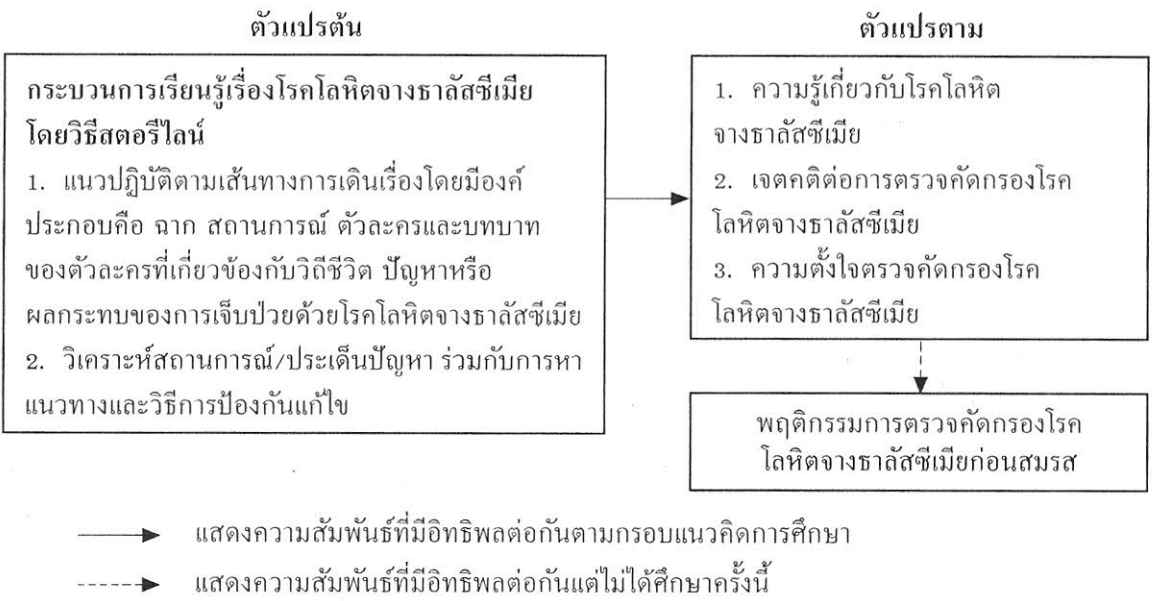
ภายหลังจากทดลอง นักเรียนในกลุ่มทดลอง มีความรู้เกี่ยวกับโรคโลหิตจางธาลัสซีเมีย เจตคติต่อ การตรวจคัดกรองโรคโลหิตจางธาลัสซีเมีย และความ ตั้งใจในการตรวจคัดกรองโรคโลหิตจางธาลัสซีเมีย มากกว่ากลุ่มควบคุม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การควบคุมและป้องกันโรคโลหิตจางธาลัสซีเมีย เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามนโยบายของทางรัฐบาล ได้

นั้นมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องคือความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติที่ดีต่อการตรวจคัดกรองโรคโลหิตจางธาลัสซีเมียและมีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการตรวจคัดกรองโรคโดยเอจเซน (Ajzen, 1991) ได้อธิบายว่า บุคคลจะกระทำพฤติกรรมสำเร็จเกิดจากความตั้งใจ และความตั้งใจที่จะกระทำพฤติกรรมเป็นตัวกำหนดใกล้ชิด (immediate determinant) ของพฤติกรรมวิธีสตอรีไลน์เป็นการบูรณาการที่เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติและใช้ประสบการณ์ เพื่อสร้างความรู้ที่มีความหมายด้วยตนเองจากเรื่องราว และกิจกรรมในการเรียนการสอนจากสิ่งที่ใกล้ตัวของผู้เรียนเชื่อมโยงออกไปสู่วิถีชีวิตจริง (อรทัย คำมูล และสุวิทย์ คำมูล, 2544) และสอดคล้องกับการศึกษาของ สุวรรณ จันทร์ประเสริฐ

(2549) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาปฏิบัติการพยาบาลชุมชนขั้นสูงแบบบูรณาการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยวิธีสตอรีไลน์พบว่า เป็นวิธีที่สามารถบูรณาการความรู้ต่างๆ มาใช้ในการเรียนรู้ได้ดี ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมในกิจกรรมตามบริบทที่เป็นอยู่จริงการเล่าเรื่องราวที่มีการผูกเรื่องให้เกี่ยวข้องกับสถานการณ์หรือปัญหาที่เชื่อมโยงกับโรคโลหิตจางธาลัสซีเมียตามแนวทางของวิธีสตอรีไลน์ซึ่งจะส่งผลต่อความรู้อคติ และความตั้งใจในการตรวจคัดกรองโรคโลหิตจางธาลัสซีเมียในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นตามกรอบแนวคิดการวิจัยในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ความสัมพันธ์ของตัวแปรตามแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (experimental research) แบบสองกลุ่มเปรียบเทียบวัดผลก่อนหลัง (two groups pretest-posttest design)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 จังหวัดสระแก้ว โดยการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่มหลายขั้นตอน (multistage cluster random sampling) คือ แบ่งพื้นที่จังหวัดสระแก้วออกเป็น 2 กลุ่มตามเขตการศึกษาสุ่มแบบง่ายด้วยการจับสลากเพื่อเลือกการเขตการศึกษามา 1 เขต ได้เขตการศึกษาที่ 2 ประกอบไป

ด้วย อำเภออรัญประเทศ อำเภอวัฒนานคร อำเภอตาพระยา และอำเภอโคกสูง สุ่มอย่างง่ายเลือกอำเภอมา 1 อำเภอได้อำเภออรัญประเทศ สุ่มอย่างง่าย เลือกตำบลที่ต้องการศึกษา มา 1 ตำบล ซึ่งมีโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา 2 โรงเรียนสุ่มอย่างง่ายด้วยการจับสลาก โรงเรียนเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทำการศึกษานักเรียนที่อยู่ชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 ทุกคนที่มีคุณสมบัติดังนี้คือไม่มีความบกพร่องทางสติปัญญาหรือการรับรู้ ไม่ป่วยด้วยโรคโลหิตจางธาลัสซีเมียไม่เคยเจาะเลือดตรวจคัดกรองโรคโลหิตจางธาลัสซีเมีย และให้ความร่วมมือในการศึกษาด้วยความสมัครใจ ได้กลุ่มทดลองจำนวน 52 คน และกลุ่มควบคุมจำนวน 44 คน

กระบวนการทดลองมีการดำเนินการดังนี้

กลุ่มทดลอง ผู้วิจัยได้ดำเนินกิจกรรมโดยใช้กระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับโรคโลหิตจางธาลัสซีเมียด้วยวิธีสตอรีไลน์โดยมีขั้นตอน คือ

1. สังเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับโรคโลหิตจางธาลัสซีเมีย โดยพิจารณาองค์ความรู้ที่ต้องการให้ชัดเจนและครอบคลุมถึงสถานการณ์สาเหตุ อาการ การถ่ายทอดทางพันธุกรรม ผลกระทบต่อตนเอง ครอบครัว สังคมและประเทศชาติ

2. เขียนแผนกิจกรรมการเรียนรู้ตามหัวข้อเรื่องในข้อที่ 1 ตามเส้นทางการเดินเรื่อง (topic line) โดยเชื่อมโยงองค์ประกอบของ ฉาก ตัวละคร การดำเนินชีวิต เหตุการณ์ และปัญหาให้เกี่ยวข้องกับโรคโลหิตจางธาลัสซีเมีย

3. ดำเนินกิจกรรมตามแผนการเรียนรู้มีการตั้งคำถามให้ผู้เรียนตอบ และคำตอบจะเชื่อมโยงไปสัมพันธ์กับเนื้อหา หรือไปค้นคว้าต่อ ระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมครั้งละ 90 นาที จำนวน 3 ครั้ง โดยห่างกันครั้งละ 1 วัน

4. การประเมินผล จะใช้การประเมินกระบวนการทำงานในด้านสมองหรือการคิดและจิตใจของ

ผู้เรียนอย่างตรงไปตรงมาตามที่ผู้เรียนกระทำโดยพยายามกระตุ้นด้วยคำถามว่าผู้เรียนทำอย่างไรและเหตุผลที่ทำ และคำตอบที่ได้จะเชื่อมโยงไปสัมพันธ์กับการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

เนื้อหาที่ใช้ในการดำเนินเรื่องราวในแต่ละกิจกรรมมี ดังนี้

ครั้งที่ 1 ชื่อกิจกรรม “เมื่อมีผู้ป่วย”

สาระสำคัญคือ อาการของผู้ป่วยโรคโลหิตจางธาลัสซีเมียและผลกระทบของโรคโลหิตจางธาลัสซีเมียต่อผู้ป่วย และครอบครัวสถานการณ์คือ ในโรงเรียนแห่งหนึ่ง มีนักเรียนป่วย ต้องเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลใกล้บ้านเป็นประจำ ทำให้ต้องขาดเรียนอยู่บ่อยๆ โดยมีผู้ปกครองของเด็กนักเรียนดังกล่าวมาขึ้นใบลาที่โรงเรียนและครูประจำชั้นที่โรงเรียนแจ้งว่านักเรียนคนดังกล่าวมีเวลาเรียนไม่ครบ เพราะขาดเรียนเกินกำหนด เกรงว่าจะไม่มีสิทธิในการสอบ จึงได้สอบถามถึงสาเหตุของการขาดเรียน ผู้ปกครองจึงได้เล่าถึงสาเหตุของการขาดเรียนและปัญหาในครอบครัวของตนให้ครูประจำชั้นได้ทราบ คำถามสำคัญคือฉากที่กำหนดขึ้นมีตัวละครที่เกี่ยวข้องคือใครบ้างแต่ละคนมีบทบาท หน้าที่อย่างไรในครอบครัวของผู้ที่มีคนป่วยเป็นโรคโลหิตจางธาลัสซีเมียจะมีปัญหาอะไรเกิดขึ้นบ้างแต่ละคนมีแนวทางในการดูแลและแก้ไขปัญหอย่างไรโรคโลหิตจางธาลัสซีเมียมีผลกระทบต่อผู้ป่วย และครอบครัวอย่างไรโรคโลหิตจางธาลัสซีเมียมีการดูแลรักษาอย่างไรบ้างผู้วิจัยได้แบ่งผู้เรียนเป็น 4 กลุ่มโดยให้แต่ละกลุ่มสรุปผลกระทบของโรคโลหิตจางธาลัสซีเมีย

ครั้งที่ 2 ชื่อกิจกรรม “เหตุใดจึงป่วย”

สาระสำคัญคือสาเหตุ/การถ่ายทอดทางพันธุกรรมและผลกระทบของโรคโลหิตจางธาลัสซีเมียต่อสังคม และประเทศชาติสถานการณ์คือ ณ ห้องคลอดในโรงพยาบาลแห่งหนึ่งมีเด็กทารกคลอดออกมาเสียชีวิตทันทีที่คลอด เด็กมีลักษณะตัวเล็ก ลำตัวซีด

ดับ และมีมโนทัศน์คติ โดยผู้วิจัยบรรยายอาการ และการรักษาโรคโลหิตจางธาลัสซีเมียสถานการณ์ของโรคโลหิตจางธาลัสซีเมีย และแนวโน้มหากไม่มีการป้องกันและควบคุมโรคนี้ และการถ่ายทอดทางพันธุกรรมคำถามสำคัญคือใครมีส่วนเกี่ยวกับการเสียชีวิตของเด็กคนนี้บ้างอะไรเป็นสาเหตุที่ทำให้เด็กเสียชีวิตโรคโลหิตจางธาลัสซีเมียมีลักษณะการถ่ายทอดทางพันธุกรรมอย่างไรลูกคนต่อๆ ไปจะมีโอกาสเป็นโรคนี้หรือไม่ใครมีโอกาสเสี่ยงที่จะมีบุตรป่วยเป็นโรคโลหิตจางธาลัสซีเมียได้บ้างผู้ที่เป็นพาหะของโรคโลหิตจางธาลัสซีเมียมีลักษณะอย่างไรผลกระทบของโรคโลหิตจางธาลัสซีเมียต่อสังคม และงบประมาณด้านการรักษาของประเทศเป็นอย่างไรผู้วิจัยได้ แบ่งผู้เรียนเป็น 4 กลุ่มจับคู่ศึกษาคณะดากระดาสมมติเป็นคู่สามีภรรยาแสดงภาวะปกติ พาหะ และภาวะที่เป็นโรค โดยใช้การระบายสีแสดงลักษณะการถ่ายทอดทางพันธุกรรม โอกาสเสี่ยงที่จะมีบุตรป่วยเป็นโรคโลหิตจางธาลัสซีเมีย และอภิปรายถึงโอกาสเสี่ยงที่จะมีบุตรป่วยเป็นโรคโลหิตจางธาลัสซีเมียผลกระทบของโรคโลหิตจางธาลัสซีเมียต่อครอบครัว สังคม และงบประมาณด้านการรักษาของประเทศในอนาคต

ครั้งที่ 3 ชื่อกิจกรรม “ใครช่วยแก้ไข”

สาระสำคัญคือ สถานการณ์ของโรคโลหิตจางธาลัสซีเมียแนวทางการควบคุมป้องกันโรค และการตรวจคัดกรองโรคโลหิตจางธาลัสซีเมียสถานการณ์คือ มีครอบครัวหนึ่ง ซึ่งลูกคนโตเป็นหญิงกำลังจะแต่งงาน กับชายหนุ่มที่อยู่ต่างจังหวัด ซึ่งเคยได้รับการตรวจคัดกรองโรคโลหิตจางธาลัสซีเมีย พบว่าเป็นพาหะของโรคโลหิตจางธาลัสซีเมียครอบครัวนี้กำลังเตรียมการเชิญแขกผู้มีเกียรติ ซึ่งงานแต่งงานจะจัดขึ้นในเวลาอันใกล้คำถามสำคัญคือจากคนที่กำหนดขึ้นมีตัวละครที่เกี่ยวข้องคือใครบ้างใครมีส่วนเกี่ยวข้องในการวางแผนชีวิตครอบครัวของตนเองใครมีส่วนเกี่ยวข้องในการป้องกัน และควบคุม

โรคโลหิตจางธาลัสซีเมียการตรวจคัดกรองโรคโลหิตจางธาลัสซีเมียทำได้อย่างไร การควบคุม และป้องกันโรคโลหิตจางธาลัสซีเมียควรทำอย่างไรและคู่สมรสควรมีแนวทางในการวางแผนชีวิตครอบครัวของตนเองอย่างไร ผู้วิจัยแบ่งผู้เรียนเป็น 4 กลุ่ม โดยให้แต่ละกลุ่มสมมติตนเองให้เป็นตัวละครในฉากที่กำหนด และให้สมาชิกในแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายถึงบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่มของตนเองที่เกี่ยวข้องกับโรคโลหิตจางธาลัสซีเมีย พร้อมเขียนแนวทางในการป้องกันและควบคุมโรคโลหิตจางธาลัสซีเมีย และบอกประโยชน์ของการตรวจคัดกรองโรคโลหิตจางธาลัสซีเมียของแต่ละกลุ่มลงในกระดาษโปสเตอร์

กลุ่มควบคุม ภายหลังจากผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลครั้งที่ 2 เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้ให้ความรู้เรื่องโรคโลหิตจางธาลัสซีเมียตามหลักสูตรการศึกษา วิชาสุขศึกษาทั้งนี้เพื่อพิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มควบคุมให้ได้สิทธิ์เช่นเดียวกับกลุ่มทดลอง ซึ่งจะทำให้เกิดเจตคติที่ดีต่อการตรวจคัดกรองโรคก่อนสมรส และมีพฤติกรรมในการป้องกันและควบคุมโรคโลหิตจางธาลัสซีเมียต่อไปผู้วิจัยได้ดำเนินกิจกรรมโดยใช้กระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับโรคโลหิตจางธาลัสซีเมียวิธีสตอรี่ไลน์ เช่นเดียวกับกลุ่มทดลอง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้ประกอบด้วย เครื่องมือหลัก คือ

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองตามกระบวนการเรียนรู้โดยวิธีสตอรี่ไลน์ ประกอบด้วย

- 1.1 แผนการสอนเรื่องโรคโลหิตจางธาลัสซีเมีย
- 1.2 สื่อประกอบการสอนได้แก่ ภาพพลิก และโปรแกรมนำเสนอข้อมูล (power point) โดยผู้วิจัยได้จัดทำและนำภาพประกอบมาจากระบบออนไลน์
- 1.3 วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการประกอบ

กิจกรรมได้แก่ กระดาษโปสเตอร์ ปากกาเคมี สีระบาย ภาพ และตุ๊กตากระดาษ

1.4 กระบวนการเรียนรู้เรื่องโรคโลหิตจาง ธาลัสซีเมียวิธีสตอรีไลน์

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบประเมินที่ผู้วิจัยดัดแปลงมาจากงานวิจัยของ พัทธินันท์ พูลทวี (2549) ที่ทำการศึกษาในประชากรวัยเจริญพันธุ์อายุตั้งแต่ 15-45 ปี ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดชลบุรีจำนวน 450 คน ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับลักษณะประชากร ทักษะคิดต่อการคัดกรองโรคโลหิตจางธาลัสซีเมีย บรรทัดฐาน ของบุคคลต่อการคัดกรองโรคโลหิตจางธาลัสซีเมีย การรับรู้สถานการณ์และความสามารถของตนเอง และความตั้งใจที่จะตรวจคัดกรองโรคโลหิตจางธาลัสซีเมีย โดยนำส่วนที่เกี่ยวกับการรับรู้ ทักษะคิด และความตั้งใจมาปรับเป็นแบบประเมินด้านความรู้ เกี่ยวกับโรคโลหิตจางธาลัสซีเมีย ด้านเจตคติต่อการตรวจคัดกรองโรคโลหิตจางธาลัสซีเมีย และความตั้งใจในการตรวจคัดกรองโรคโลหิตจางธาลัสซีเมีย หลังจากนั้นไปตรวจสอบคุณภาพความตรงตามเนื้อหา (content validity) จากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ได้แก่ แพทย์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับโรคโลหิตจางธาลัสซีเมีย 1 ท่าน อาจารย์ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการพยาบาลชุมชน 1 ท่าน และอาจารย์ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการสาธารณสุข 1 ท่าน และได้นำไปทดลองใช้กับนักเรียนที่มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน คือ โรงเรียนชายโกลาส อพ.คลองน้ำใส ต.คลองน้ำใส อ.อรัญประเทศ จ.สระแก้ว เพื่อตรวจสอบความเข้าใจในภาษา ความเหมาะสมของระยะเวลาที่ใช้ หากค่าความเที่ยง (reliability) ประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปได้แก่ เพศ ประสบการณ์ การรับรู้โรคโลหิตจางธาลัสซีเมียจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ ประวัติการป่วยของตนเองประวัติการป่วยของบุคคล

ในครอบครัวที่เป็นญาติสายตรง

ส่วนที่ 2 แบบประเมินความรู้เกี่ยวกับโรคโลหิตจางธาลัสซีเมียจำนวน 20 ข้อ ลักษณะคำถาม เป็นแบบเลือกตอบใช่ ไม่ใช่ ตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดให้ 0 คะแนน หากค่าความเชื่อมั่นด้วยค่าเคอร์ 20 (KR 20) เท่ากับ .64

ส่วนที่ 3 แบบประเมินเจตคติต่อการตรวจคัดกรองโรคโลหิตจางธาลัสซีเมียมีลักษณะเป็นมาตรประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) เท่ากับ .78

ส่วนที่ 4 แบบวัดระดับความตั้งใจที่จะตรวจคัดกรองโรคโลหิตจางธาลัสซีเมีย มีลักษณะเป็นเส้นตรงแสดงความตั้งใจในการไปตรวจคัดกรองโรคยาว 10 เซนติเมตร ด้านซ้ายเป็นความตั้งใจว่าจะไม่ตรวจคัดกรอง ด้านขวาคือความตั้งใจว่าจะไปตรวจคัดกรองที่จุดปลายสุดของเส้นด้านขวามือ หมายถึงมีความตั้งใจที่จะตรวจคัดกรองโรคโลหิตจางธาลัสซีเมีย ก่อนการสมรส 100 เปอร์เซ็นต์ ให้กลุ่มตัวอย่างทำเครื่องหมายกากบาทบนเส้นตรง ให้ตรงกับความตั้งใจที่จะไปตรวจคัดกรองโรคโลหิตจางธาลัสซีเมีย ก่อนสมรส แล้ววัดความยาวของเส้นจากจุดเริ่มต้น ซ้ายมือ ถึงจุดที่กากบาท นำมาคำนวณหาร้อยละ

การพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่าง การวิจัยครั้งนี้ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมทางการวิจัยในมนุษย์ของมหาวิทยาลัยบูรพา ผู้วิจัยพบกลุ่มตัวอย่างเพื่ออธิบายวัตถุประสงค์ในการวิจัยขอความร่วมมือในการร่วมกิจกรรม กลุ่มตัวอย่างสามารถปฏิเสธการเข้าร่วมการวิจัยได้ตลอดเวลา โดยจะไม่มีผลใดๆ ต่อคะแนนการเรียนของกลุ่มตัวอย่างและผลการวิจัยจะนำเสนอในภาพรวมเท่านั้น พร้อมกับให้กลุ่มตัวอย่างและผู้ปกครองลงนามในใบยินยอมร่วมการวิจัย

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัย และผู้ช่วย

ผู้วิจัย ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่สาธารณสุข 2 คน ครูอนามัย โรงเรียน 1 คน โดยกลุ่มทดลองได้ดำเนินการแจกแบบประเมินให้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ตอบเองในชั้นเรียน ใช้ระยะเวลาประมาณ 10-20 นาที ก่อนการดำเนินการ กิจกรรม 1 วันและเก็บข้อมูลครั้งที่ 2 หลังการดำเนินการ กิจกรรม 1 วันด้วยวิธีเดียวกัน ในกลุ่มควบคุมดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยวิธีเดียวกันโดยเก็บครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 เป็นเวลา 1 สัปดาห์

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ค่าสถิติ โดยมีการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้น และกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างวิเคราะห์ด้วยสถิติพรรณนา ได้แก่ จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. ทดสอบค่าเฉลี่ยของผลต่างคะแนนความรู้เกี่ยวกับโรคโลหิตจางธาลัสซีเมีย เจตคติต่อการตรวจคัดกรอง และความตั้งใจต่อการตรวจคัดกรองโรคโลหิตจางธาลัสซีเมีย ก่อนและหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ด้วยการทดสอบค่าทีแบบอิสระ (t-test for independent samples)

ผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นกลุ่มทดลองจำนวน 52 คน เพศหญิงร้อยละ 62 กลุ่มควบคุมจำนวน 44 คน เพศหญิงร้อยละ 50

กลุ่มทดลองก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้เกี่ยวกับโรคโลหิตจางธาลัสซีเมียอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 13.71$, $SD = 2.04$) จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน มีค่าเฉลี่ยของคะแนนเจตคติต่อการตรวจคัดกรองโรคโลหิตจางธาลัสซีเมียอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 68.98$, $SD = 6.61$) จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน และมีค่าเฉลี่ยของคะแนนความตั้งใจในการตรวจคัดกรองโรคโลหิตจางธาลัสซีเมีย

อยู่ในระดับน้อย ($M = 41.15$, $SD = 41.66$) จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน หลังการทดลองกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้เกี่ยวกับโรคโลหิตจางธาลัสซีเมีย อยู่ในระดับดี ($M = 18.60$, $SD = 1.27$) จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน มีค่าเฉลี่ยของคะแนนเจตคติต่อการตรวจคัดกรองโรคโลหิตจางธาลัสซีเมียอยู่ในระดับมาก ($M = 85.52$, $SD = 6.64$) จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน และมีค่าเฉลี่ยของคะแนนความตั้งใจในการตรวจคัดกรองโรคโลหิตจางธาลัสซีเมียในระดับสูง ($M = 84.98$, $SD = 23.03$) จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน

ส่วนกลุ่มควบคุมก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้เกี่ยวกับโรคโลหิตจางธาลัสซีเมียอยู่ในระดับดี ($M = 16.02$, $SD = 1.80$) จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน มีค่าเฉลี่ยของคะแนนเจตคติต่อการตรวจคัดกรองโรคโลหิตจางธาลัสซีเมียอยู่ในระดับมาก ($M = 78.84$, $SD = 6.67$) จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน และมีค่าเฉลี่ยของคะแนนความตั้งใจในการตรวจคัดกรองโรคโลหิตจางธาลัสซีเมียอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 67.25$, $SD = 39.79$) จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน หลังการทดลองกลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้เกี่ยวกับโรคโลหิตจางธาลัสซีเมียอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 15.93$, $SD = 2.00$) จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน มีค่าเฉลี่ยของคะแนนเจตคติต่อการตรวจคัดกรองโรคโลหิตจางธาลัสซีเมียอยู่ในระดับมาก ($M = 78.39$, $SD = 6.55$) จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน และมีค่าเฉลี่ยของคะแนนความตั้งใจในการตรวจคัดกรองโรคโลหิตจางธาลัสซีเมียในระดับปานกลาง ($M = 67.59$, $SD = 41.12$) จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความรู้ เจตคติ และความตั้งใจในการตรวจคัดกรองโรคโลหิตจางธาลัสซีเมีย ก่อนและหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมได้ผลดังนี้

1. เปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับโรคโลหิตจาง ธาลัสซีเมีย กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยของผลต่างคะแนนความรู้ก่อนและหลังก่อนการทดลองเท่ากับ 4.88 ($SD\bar{D} = 2.25$) และในกลุ่มควบคุมเท่ากับ -0.90 ($SD\bar{D} = 1.51$) เมื่อทดสอบค่าที่แบบอิสระ พบว่า กลุ่ม

ทดลองมีค่าเฉลี่ยของผลต่างคะแนนความรู้เกี่ยวกับโรคโลหิตจางธาลัสซีเมีย มากกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ $< .05 [t_{94} = 12.50, p (one-tailed) < .01]$ รายละเอียด ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของผลต่างคะแนนความรู้เกี่ยวกับโรคโลหิตจางธาลัสซีเมียก่อนและหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ด้วยการทดสอบค่าที่แบบอิสระ

กลุ่ม	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		\bar{D}	$SD\bar{D}$	df	t	P (one-tailed)
	n	M	SD	M					
ทดลอง	52	13.71	2.04	18.60	4.88	2.25	94	12.50	< .01
ควบคุม	44	16.02	1.80	15.93	-0.90	1.51			

2. เปรียบเทียบเจตคติต่อการตรวจคัดกรองโรคโลหิตจางธาลัสซีเมีย กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยของผลต่างเจตคติต่อการตรวจคัดกรองโรคโลหิตจางธาลัสซีเมีย เท่ากับ 16.54 ($SD\bar{D} = 7.70$) และในกลุ่มควบคุมเท่ากับ 0.23 ($SD\bar{D} = 4.49$) เมื่อ

ทดสอบค่าที่แบบอิสระ พบว่า กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยของผลต่างเจตคติต่อการตรวจคัดกรองโรคโลหิตจางธาลัสซีเมีย มากกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $< .05 [t_{94} = 12.97, p (one-tailed) < .01]$ รายละเอียด ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของผลต่างเจตคติต่อการตรวจคัดกรองโรคโลหิตจางธาลัสซีเมียก่อนและหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ด้วยการทดสอบค่าที่แบบอิสระ

กลุ่ม	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		\bar{D}	$SD\bar{D}$	df	t	P (one-tailed)
	n	M	SD	M					
ทดลอง	52	68.98	6.61	85.52	16.54	7.70	94	12.97	< .01
ควบคุม	44	78.84	6.67	78.39	-0.23	4.48			

3. เปรียบเทียบความตั้งใจในการตรวจคัดกรองโรคโลหิตจางธาลัสซีเมีย กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยของผลต่างความตั้งใจในการตรวจคัดกรองโรคโลหิตจางธาลัสซีเมียในกลุ่มทดลองเท่ากับ 43.83 ($SD\bar{D} = 39.23$) และในกลุ่มควบคุมเท่ากับ 0.35 ($SD\bar{D} = 11.34$) เมื่อทดสอบค่าที่แบบอิสระ พบว่า กลุ่ม

ทดลองมีค่าเฉลี่ยของผลต่างความตั้งใจในการตรวจคัดกรองโรคโลหิตจางธาลัสซีเมีย มากกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ $< .05 [t_{94} = 7.02, p (one-tailed) < .01]$ รายละเอียด ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของผลต่างความตั้งใจในการตรวจคัดกรองโรคโลหิตจางธาลัสซีเมีย ก่อนและหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมด้วยการทดสอบค่าที่แบบอิสระ

กลุ่ม	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		\bar{D}	$SD\bar{D}$	df	t	P (one-tailed)
	n	M	SD	M					
ทดลอง	52	41.15	41.66	84.98	43.83	39.23	94	7.02	< .01
ควบคุม	44	67.25	39.79	67.59	0.35	11.34			

อภิปรายผล

ในการวิจัยครั้งนี้สามารถอภิปรายผลกระทดลองในประเด็นต่างๆ ได้ดังนี้

1. กลุ่มทดลองที่ได้รับโปรแกรมการจัดกิจกรรมตามกระบวนการเรียนรู้โดยวิธีสตอรีไลน์มีคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้เกี่ยวกับโรคโลหิตจางธาลัสซีเมียมากกว่าก่อนการทดลอง และมากกว่ากลุ่มควบคุม ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะกิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับความสนใจของกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในช่วงวัยรุ่น ซึ่งกำลังสนใจในเรื่องของตนเองและเพศตรงข้าม และเกี่ยวกับการวางแผนการมีครอบครัวในอนาคต จึงทำให้ผู้เรียนที่อยู่ในช่วงวัยนี้ มองเห็นคุณค่าของสิ่งที่ได้เรียนรู้ และได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมโดยการคิดวิเคราะห์ ถึงผลกระทบของการเจ็บป่วยต่อตนเอง ครอบครัว สังคม และต่อประเทศชาติ โดยร่วมกันเขียนแผนผังเชื่อมโยงถึงผลกระทบ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สรัญญา เลาหพันธ์พงศ์ (2551) ศึกษาผลการจัดการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษาด้วยรูปแบบสตอรีไลน์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ ในวิชาสุขศึกษาของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง และสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม

2. กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยด้านเจตคติต่อการตรวจคัดกรองโรคโลหิตจางธาลัสซีเมียมากกว่าก่อนการทดลอง และมากกว่ากลุ่มควบคุม ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการจัดกิจกรรมกระตุ้นทำให้ผู้เรียนเกิดการวิเคราะห์ จากฉากที่กำหนดให้ และเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลต่างๆ ทำให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญตระหนักถึงผลกระทบต่อตนเอง ครอบครัว และประเทศชาติโดยรวม และเล็งเห็นถึงผลประโยชน์ของการตรวจคัดกรองโรคโลหิตจางธาลัสซีเมีย ซึ่งถ้าบุคคลมีความเชื่อว่าการกระทำนั้นๆ จะนำไปสู่ผลของการกระทำในทางบวก บุคคลก็จะมีเจตคติที่ดีต่อ

พฤติกรรมนั้น (Ajzen, 1991) และสอดคล้องกับการศึกษาของ สรัญญา เลาหพันธ์พงศ์ (2551) ศึกษาผลการจัดการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษาด้วยรูปแบบสตอรีไลน์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านเจตคติ และการปฏิบัติในวิชาสุขศึกษาของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง และสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม

3. ผลของกระบวนการเรียนรู้โดยวิธีสตอรีไลน์ต่อความตั้งใจในการตรวจคัดกรองโรคโลหิตจางธาลัสซีเมียพบว่า ในกลุ่มทดลองคะแนนเฉลี่ยด้านความตั้งใจในการตรวจคัดกรองโรคโลหิตจางธาลัสซีเมียมากกว่าก่อนการทดลอง และมากกว่ากลุ่มควบคุม ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการเรียนการสอนด้วยสตอรีไลน์สามารถเพิ่มระดับเจตคติต่อการตรวจคัดกรองโรคโลหิตจางธาลัสซีเมียรวมทั้งการมีระดับความรู้ของนักเรียนเพิ่มขึ้นมีความสัมพันธ์ต่อการรับรู้ และความตั้งใจในการตรวจคัดกรองโรคโลหิตจางธาลัสซีเมียมากขึ้น การที่นักเรียนได้เรียนรู้ คิด วิเคราะห์อย่างมีเหตุผลว่าการตรวจคัดกรองนั้นจะเกิดประโยชน์ต่อตนเอง ด้วยการพิจารณาถึงสิ่งที่เกี่ยวข้องจากผลดี ผลเสียของการตรวจคัดกรองโรคโลหิตจางธาลัสซีเมีย และผลกระทบของโรคก่อนที่จะตัดสินใจกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมนั้นๆ โดยที่บุคคลจะกระทำพฤติกรรมใดๆ สำเร็จย่อมเกิดจากความตั้งใจ แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ และเจตคติ มีอิทธิพลต่อกัน และส่งผลโดยตรงต่อความตั้งใจซึ่งเป็นไปตามแนวความคิดวางแผนพฤติกรรมของเอจเซน (Ajzen, 2002) และสอดคล้องกับการศึกษาของศิริลักษณ์ ดำรงศิริ (2541) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการตรวจเลือดก่อนแต่งงานของประชาชนในจังหวัดนครพนม พบว่า เจตคติซึ่งประกอบด้วยความเชื่อเกี่ยวกับพฤติกรรม และการประเมินผลของการกระทำพฤติกรรมมีความสัมพันธ์

ทางบวกกับความตั้งใจในการตรวจเลือดก่อนแต่งงาน แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีเจตคติที่ดีต่อการตรวจเลือดก่อนแต่งงานมีแนวโน้มที่มีความตั้งใจในการตรวจเลือดก่อนแต่งงาน

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านการปฏิบัติพยาบาลพยาบาลวิชาชีพ และบุคลากรสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในชุมชนสามารถนำกระบวนการเรียนรู้วิธีสตอรีไลน์ไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริม และดูแลสุขภาพของประชาชนในชุมชน เช่น การประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรม การตรวจคัดกรองโรคโลหิตจางธาลัสซีเมียก่อนการสมรสในกลุ่มวัยรุ่น และการประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนของโรงเรียนอื่นๆ ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1.1 การจัดทำแผนการเรียนรู้วิธีสตอรีไลน์ ผู้ดำเนินการต้องศึกษาและทำความเข้าใจในหลักการของ วิธีสตอรีไลน์อย่างละเอียด เริ่มตั้งแต่การได้มาซึ่งเรื่องราว การบูรณาการเนื้อหา ที่มีความสอดคล้องเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม และเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตจริงของกลุ่มเป้าหมาย

1.2 การเตรียมพร้อมของผู้ดำเนินความรู้อันเนื่องมาจากการสอนและการให้ความสำคัญในการตั้งคำถามให้ชัดเจน ตรงจุดประสงค์ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ เกิดการเรียนรู้ คิด วิเคราะห์ และไตร่ตรองเพื่อนำไปใช้ในการปฏิบัติ พฤติกรรมการดำเนินชีวิตของตนเองได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

1.3 การเตรียมสื่อควรให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย และระยะเวลาที่เหมาะสมในการจัดกิจกรรมเพื่อให้กลุ่มเป้าหมายได้ใช้จินตนาการ และกระบวนการคิด วิเคราะห์ โดยใช้เหตุผลจากสถานการณ์หรือปัญหาที่พบ

2. ด้านการศึกษาพยาบาล นิสิตหรือนักศึกษา วิชาพยาบาลควรได้รับความรู้ และทักษะด้าน

กระบวนการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับโรคโลหิตจางธาลัสซีเมียโดยการเรียนรู้ หรือค้นคว้าเพิ่มเติม เกี่ยวกับทักษะในการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับโรคโลหิตจางธาลัสซีเมียด้วยวิธีสตอรีไลน์ เพื่อสนับสนุนให้เกิดเจตนา หรือความตั้งใจในการตรวจคัดกรองโรคโลหิตจางธาลัสซีเมียก่อนการสมรส แก่กลุ่มเป้าหมายคือนักเรียนในโรงเรียน และกลุ่มวัยรุ่นในชุมชน

3. ด้านนโยบายของหน่วยงาน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพระดับตำบลควรมีการส่งเสริมการตรวจคัดกรองเพื่อค้นหากลุ่มสมรสที่เสี่ยงมีบุตรเป็นโรคโลหิตจางธาลัสซีเมียชนิดรุนแรงโดยนำรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ วิธีสตอรีไลน์ ไปใช้ในสถานการณ์ที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อสนับสนุนให้เกิดเจตนา หรือความตั้งใจให้เกิดพฤติกรรมการตรวจคัดกรองโรคโลหิตจางธาลัสซีเมียก่อนการสมรสในชุมชน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การดำเนินงานด้านการควบคุมและป้องกันโรคโลหิตจางธาลัสซีเมียในชุมชน ควรประสานความร่วมมือกับองค์กรส่วนท้องถิ่นด้านงบประมาณเพื่อสนับสนุนให้ประชาชนกลุ่มเป้าหมาย (วัยรุ่น) ได้รับการตรวจคัดกรองโรคโลหิตจางธาลัสซีเมียก่อนการสมรส

2. ควรมีการศึกษาวิจัย ถึงกระบวนการเรียนรู้วิธีสตอรีไลน์ ในกลุ่มวัยรุ่นที่อยู่ในชุมชน เพื่อพัฒนา งานด้านการป้องกันและควบคุมโรคโลหิตจางธาลัสซีเมียเชิงรุก

เอกสารอ้างอิง

จินตนา พัฒนพงศ์ธร. (2550). *สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข*. วันที่ค้นข้อมูล 8 ตุลาคม 2552, เข้าถึงได้จาก <http://www.advisor.anamai.mopgo.th/factsheet/mch>.

ณรงค์ศักดิ์ อังคะสุวพลา.(2550). *แหล่งข่าว:*

หนังสือพิมพ์ผู้จัดการ. โพสต์เมื่อ: 2007-10-03. วันที่ค้นข้อมูล 8 ตุลาคม 2552, เข้าถึงได้จาก <http://www.healthconers.com/2007/news>

นิรัตน์ อิมามี. (2546). *ทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล*. ภาควิชาสุขศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ยุทธินทรการพิมพ์.

พัชรินทร์ พูลทวี. (2549). *ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อการคัดกรองโรค บรรทัดฐานของบุคคล การรับรู้ความสามารถในการควบคุมปัจจัยและลักษณะประชากรกับความตั้งใจคัดกรองโรคธาลัสซีเมียของประชากรวัยเจริญพันธุ์จังหวัดชลบุรี*. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการพยาบาลชุมชน, คณะพยาบาลศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.

มดิคณะรัฐมนตรี. (2550) *แผนงานธาลัสซีเมียแห่งชาติ พ.ศ. 2250-2554*. วันที่ค้นข้อมูล 12 มิถุนายน 2552, เข้าถึงได้จาก <http://www.mahidol.ac.th/thalassemia/modules/news>

วิชัย เทียนถาวร. (2545). *การประชุมสัมมนาวิชาการธาลัสซีเมียแห่งชาติ ครั้งที่ 8 (อัดสำเนา)*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

วีระศักดิ์ พุทธาศรี วัชรารัฐ รั้วไพบูลย์ และรัชตะ ตั้งศิริพัฒน์. (2547). *การควบคุมและป้องกันโรคโลหิตจางธาลัสซีเมียในประเทศไทย: บทวิเคราะห์กระบวนการเชิงนโยบาย*. *วารสารวิชาการสาธารณสุข*, 13(5), 715-724.

ศิริลักษณ์ ดำรงศิริ. (2541). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการตรวจเลือดก่อนแต่งงานของ*

ประชาชนในจังหวัดนครพนม. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการพยาบาลชุมชน, คณะพยาบาลศาสตร์, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สริญญา เลหาพันธ์พงศ์. (2551). *ผลการจัดการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษาด้วยรูปแบบสตอรี่ไลน์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. วันที่ค้นข้อมูล 7 สิงหาคม 2553, เข้าถึงได้จาก <http://www.lib.edu.chula.ac.th/.../content.asp?>

สุวรรณ จันทร์ประเสริฐ. (2549). *การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาปฏิบัติการพยาบาล ชุมชนขั้นสูงแบบบูรณาการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยวิธีสตอรี่ไลน์*. *วารสารคณะพยาบาลศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา* 14(3), 1-14.

อรทัย คำมูล และสุวิทย์ คำมูล. (2544). *Child centred: Storyline method: การบูรณาการหลักสูตรและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเล่ม 2*. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์.

Ajzen, I. (1991). *The theory of planned behavior. Organization behavior and human decision processes*. วันที่ค้นข้อมูล 7 มิถุนายน 2552. เข้าถึงได้จาก <http://www.Peple.umass.eda>.

_____. (2002). *The theory of planned behavior*. วันที่ค้นข้อมูล 15 มิถุนายน 2553. เข้าถึงได้จาก <http://www.Peple.umass.eda./ajzen/tpbrefo.html>.

Wambach, K.A. (1997). *Breastfeeding intention and outcome: A test of planned behavior*. *Research in Nursing and Health*, 20 (1), 51-59.